

მასობრივი

წიგნების

შეძენისა და გაცემის

მეთოდი

/მეთოდური რეკომენდაციები/

თბილისი

1988

საქართველოს სსრ კულტურის სამინისტროს ხალხური
შემოქმედებისა და კულტურულ-საგანმანათლებლო მუ-
შაობის რესპუბლიკური სამეცნიერო მეთოდური ცენტრი

მასობრივი ღონისძიებების მომზადებისა

და ჩატარების მეთოდობა

(მეთოდური რეკომენდაციები)

თბილისი

1988

374.3

შემდგენელი ვ. კვიციანი
რედაქტორი თ. გაბელია
კორექტორი ზ. ქვიციანი
რეცენზენტები • ვ. წულუკიანი, გ. კახელი

F 63-686

საქ. სსრ კ. მარქსის
ს.ხ. ს.ხ. რედაქტ.
ბიბლიოთეკა

თანამედროვე ეტაპზე, ჩვენს ქვეყანაში არსებული ეკონომიკური და სოციალურ-პოლიტიკური პირობები ქმნის შესაძლებლობებს, საბჭოთა ადამიანებმა თავისუფალი დრო აქტიურად გამოიყენონ კულტურული და გონებრივი დასვენების, ბავშვთა აღზრდის, ფიზიკური კულტურისა და სპორტის, დემოშემოქმედების განვითარებისათვის, აგრეთვე თავიანთი კულტურული და იდეურ-პოლიტიკური ღონის ამხედებისათვის, გართობისათვის, მოგზაურობისა და სხვა ნებისმიერი საქმიანობისათვის.

მსრომელებისათვის ასეთი პირობების შექმნა - ჩვენი სოციალისტური საზოგადოების ობიექტური პრცესია, პარტიისა და მთავრობის სოციალური პოლიტიკის მიზანია, რომელიც გამომდინარეობს მეცნიერული კომუნისტური პროგრამული დებულებიდან, გინაიდან იმაზე, თუ როგორ ატარებს ადამიანი თავისუფალ დროს ბევრადაა დამოკიდებული მისი შრომითი საქმიანობის მაჩვენებლები.

რადიოსა და სატელევიზიო პროგრამების, თეატრალურ-საანახაობრივი დაწესებულებების, სპორტული შეჯამინებების, დემოშემოქმედების გაზდა თავისუფალი დროის სტრუქტურაში მნიშვნელოვანი როლი უკავია გართობას.

ადამიანების ამ უმნიშვნელოვანესი მოთხოვნილებების დასაკმაყოფილებლად დღის წესრიგში დგას მატერიალური და სულიერი შემეცვიდრობის ხალხის სამსახურში ჩაყენების ამოცანა. მიზანი ნათელია - დღეს თითოეულ მუშას, კომერსენტს, ინტელიგენტს შესაძლებლობა აქვს ეზიაროს წინაბაზათ შემეცვიდრობას და ამავდ დროს, დავყრდნოს თანამედროვე მეცნიერებისა და ტექნიკის მიღწევებს.

ამ ამოცანის განხორციელებაში დიდი მოვალეობა აკისრირთ კულტურულ-საგანმანათლებლო დაწესებულებებს, რომლებსაც მასობრივი და კულტურულ - საგანმანათლებლო მუშაობის წარმად ეის საქმეში პარტიული ორგანიზაციების დასაყრდენ ბაზებს უწოდებენ.

აქედან გამომდინარე, კულტურულ-საგანმანათლებლო დაწესებულებების მუშა ბას, მათი უ ეფექტური საქმიან რის ერთ-ერთ ძირითად ამოცანას წარმოადგენს ზრუნვა ადამიანის ესთეტიკური აღზრდისათვის, იროვნების პროექტების, პარამონიული განვითარებისათვის.

თითოეულმა კულტურულ-საგანმანათლებლო დაწესებულებამ პოლიტიკური და კულტურულ-საგანმანათლებლო მუშაობა ისე უნდა წარმართოს, რომ იგი საინტერესო, მიზნობრივი და გასაგებია იყოს აუდიტორიისათვის, რაც ღრმომჭმული ფორმებითა და მეთოდებით მუშაობის კარდინალურად გაარდაქმნასა და საქმიანობაში სიახლის, ურო ცოცხალი ფორმების დანერგვას გულისხმობს.

წინამდებარე მეთოდური რეკომენდაციის მიზანია, დახმარება გაუწიოს კულტურულ-საგანმანათლებლო დაწესებულებების მუშაკებს მასობრივ-სანახაობრივი ღონისძიებების მომზადებასა და ჩატარებაში, აგრეთვე, მათ დანიშნულებაში მშრომელთა თავისუფალი ღრის მიზნობრივად გამოყენების საქმეში.

მასობრივი ღონისძიება კულტურული დასვენებისა და მხატვრულად გაფორმებული ღონისძიებების კომპლექსია, რომლისათვისაც დამახასიათებელია მოქმედების მასშტაბურობა, იგი ითვალისწინებს მოქმედების რამდენიმე მოდულს, სადაც გამოსვლები ერთდროულად ან თანამიმდევრობით, მონაწილეთა სხვადასხვაგვარი შესრულებით ტარდება: სიმღერა, ცეკვა, მხატვრული კითხვა, თეატრალური და სპორტული სანახაობები და სხვა, რომლებშიც მნიშვნელოვანადაა ჩართული ფოლკლორული, ხალხური ზეპირსიტყვიერების ნიმუშები. ისინი წინასწარაა გათვალისწინებული და მომზადებული ამ ღონისძიების სასცენარო გეგმით, ან სცენარით და ემორჩილება ერთ მხატვრულ-გამომსახველობით გადაწყვეტას, რომლის მთავარი პირობაა მასობრიობა...

მასობრივი ღონისძიება ეს არის კულტურულ-საგანმანათლებლო მუშაობის კონკრეტული ფორმა; მისთვის დამახასიათებელია ურთიერთობების, ფართო შესაძლებლობა და ამდენად მშრომელთა სულიერი მოთხოვნილებების დაკმაყოფილების წყაროს წარმოადგენს.

მასობრივი ღონისძიებების ერთ-ერთი ბოპულარული და მიღებული სახეა სახალხო დღესასწაული, რომელიც დაკავშირებულია ამა თუ იმ მნიშვნელოვანი თარიღის ტრადიციულ აღნიშვნასთან; იგი მასების ორგანიზაციული დასვენებისა და სანახაობისაგან განსხვავებით დაუფძნებელია არამარტო ადქმაზე, არამედ ადამიანთა დიდი რაზმის ორგანიზებულ მოქმედებაზე.

მასში გაერთიანებულია ექიმმოქმედების სხვადასხვა ფორმები, კაცობრიობის ისტორიაში სახალხო დღესასწაულს ყოველთვის ეკავსაჩინო ადგილი ეკავა და ეპოქის შესაბამის ცვლილებებს განიცდიდა.

სახალხო დღესასწაულის მსოფლიო პირობაა მასში ხალხის ფართო მასების უშუალო მონაწილეობა. ნ.კ. კრუპსკიაი წერდა, რომ „ხელოვნება მასში არის საინტერესო, როცა ხალხი უშუალო მონაწილეობას იღებს მასობრივ მოქმედებაში და არა მაშინ, როცა იგი პასიურად მსმენელის ან მკურნალის როლში გვევლინება“.

ამას რომ მივადვილოთ საჩირობა, ყველა ღონისძიების შეწყობას განსახედვადებს მადალი იდეალები, საზოგადოებრივი ცხოვრების სოციალურ-ეკონომიკური და პოლიტიკური საფუძვლები, ხოლო ღრმად მადალ-მხატვრული, დახვეწილი და ორიგინალური უნდა იყოს. სწორედ მაშინ, მონაწილეთა შორის არ იქნებიან პასიური და ნორმალურად დამსწრე ადამიანები. ერთი სიტყვით, როგორც რომენ როლანი აღნიშნავდა „ხალხი დღესასწაულის მოქმედი გმირი უნდა გახდეს“.

სამწუხაროა, ამ პოლო ბერიოდში ხშირად სახალხო დღესასწაულები და სხვა წეს-ჩვეულებები, რიტუალები იმდენად ერთფეროდება ტარდება, რომ მათი ერთმანეთისაგან გარჩევა მხოლოდ სახელოდებით შეიძლება. ასეთი დღესასწაულებისათვის დამახასიათებელია ოფიციალური ნაწილის ერთფეროვნება. ერთი სიტყვით, იგი ემსგავსება ჩვეულებრივ ღონისძიებას, რომელიც ყოველგვარი შთაბეჭდილებისა და დაინტერესების გარეშე სრულდება.

საბჭოთა მასობრივი დღესასწაულების განვითარების ძირითადი ხაზია შრომის საზეიმო გააზრება და მისი ინტერნაციონალური ბუნება, რომელიც გამომდინარეობს საბჭოეთის სხვადასხვა ერის წარმომადგენელთა ურყველ მტკობრობიდან და სოციალისტური ინტერნაციონალიზმიდან.

დღესასწაულის ორგანიზაციის მთავარი პირობაა მისდამი ხალხის მზადყოფნა და მისი რაღება მასში მონაწილეობის მისაღებად. ამიტომ განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს მისი ადვანიშენის მდგრადობას. ხალხი წინასწარ, ელუკაციით უნდა ემზადებოდეს მის შესახებ ღრმად, განეწყოს ზემოთაღნიშნული.

ამასთან ერთად, უნდა გამოირიცხოს აქტარებული, ზერეღე მზადება, რაც ხშირად ნამდვილ სახეს უკარგავს მას.

მასობრივი ღონისძიების წარმატებას განსაზღვრავს მთელი რიგი ფაქტორები, რომელთაგანაც მთავარია ორი ურთიერთშემავსებელი ფაქტორის — თეატრალიზებული წარმოდგენის დოკუმენტური თეატრალიზებული ნაწილისა და მხატვრულ-სანახაობითი პროგრამის ორგანიზური შეწყობა, რომელთა ერთობის გარეშე შეუძლებელია საზოგადოების გააქტიურება, რაც აუცილებლად უნდა გავითვალისწინოთ ღონისძიების სფეროში.

დღესასწაულის წარმატება დამოკიდებულია აგრეთვე, მასების განწყობასა და გააზრებულ ორგანიზებაზე ღონისძიებისა, რომელიც უმემარტ ზემოდაქცევა მაშინ, როდესაც ხალხის ფართო მასები ინტერესილია და ხალხით გამოვხატულობა მას.

სახალხო დღესასწაულის ორგანიზება-მომზადება მოითხოვს მის ორგანიზატორთა ხანგრძლივ, დაძაბულ და მრავალმხრივ შემოქმედებით მუშაობას, ამ მუშაობაში უნდა ჩაებათ მოწვეული შემოქმედებითი ძალები, სტუდენტები, რეჟისორები, ტექნიკური მომსახურების უკუფი, სამხედრო პირები, როგორც პროფესიული, ასევე ავითომქმედი შემსრულებლები, სპორტსმენები, რომითი კოლექტივების წარმომადგენლები. წარმოდგენა იმართება წინასწარ შედგენილი სცენარით, რომელშიც დამინიერებს ემოციურ-სანახაობითი მხარე.

პროგრამაში (სცენარში) აუცილებელია ეროვნული ტრადიციების გათვალისწინება, ჩვენი მდ. დარი ეოლოკორული მასალის გამოქვეყნება და თანამედროვე სიბზლის დანერგვა. ადგილი უნდა დავუთმოთ, აგრეთვე, თვით ხალხის ინიციატივას.

უკანასკნელ წლებში საერთო-საკავშირო კადენდარულ, საზოგადოებრივ-პოლიტიკურ და სხვა პროფესიულ დღესასწაულებთან ერთად, ჩვენს რესპუბლიკაში, ისევე, როგორც სხვა რესპუბლიკებში, წარმატებით დამკვიდრდა ახალი, სოციალისტური შინაარსის ადგილობრივი დღესასწაულები. ამგვარად, რესპუბლიკის სხვადასხვა რეგიონში, მრავალი დღესასწაული იმართება. ესენია : შრომის, ძმობისა და მეგობრობის, ინტერნაციონალური დღესასწაულები, გა-

მოქმედ საზოგადო მოღვაწეთა და მწერალთა ხსოვნის დღეები, ამასთანავე მიმდინარეობს ძველი ქართული ხალხური დღესასწაულების აღდგენა-სწავილ-რება.

შეიძლება ითქვას, რომ რესპუბლიკაში უკვე ჩამოყალიბდა სახალხო დღესასწაულების მომზადებისა და ჩატარების ტრადიციები, მწკობრივი სისტემა, რომელიც ნათლადაა გამოხატული ახალი წეს-ჩვეულებებისა და რიტუალების პროპაგანდისა და დანერგვის რესპუბლიკური კომისიის „კალენდარ-ცნობარში“ „სახალხო დღესასწაულები და ღირსახსოვარი დღეები საბჭოთა საქართველოში“, რომელიც რეგულარულად გამოდის 1982 წლიდან. მის წყალობით მე-8 გამოცემაში შეტანილია 12 დღესასწაული, გარდა ამ დღესასწაულებისა, ძველი კვამთხე, ყოველწლიურად ატარებენ ასეულობით სხვადასხვა სახის მასობრივ დღესასწაულს, თეატრალიზებულ სანახაობას, თემატურ საღამოებს, შეხვედრებს, კონცერტებს და შრომის ექვემდებარებას, წარმოების მოწინავეებთან. ამჟვედრებენ წეს-ჩვეულებებისა და რიტუალების ისეთ ფორმებს, როგორცაა საბჭოთა მოქალაქის პირველი პასპორტის გადაცემა, საბჭოთა არმიის რეგბ-ში კაცილები, მუშა და კომუნისტური კურსხევა, ბირველი ხელფასის დღე, ღამა: ბის, ნათლობის, ქორწინების ექვემდებარება და სხვა. უკლებლივ ეს ტრადიციები უკავშირდება კომპლექსურად, რომლის მიზანია - საბჭოთა ხალხის რევოლუციური, საბრძოლო და შრომითი ტრადიციების, სოციალისტური აღმშენებლობის, სკკპ საშინაო და საგარეო პოლიტიკის პროპაგანდა, მათი განხორციელებისათვის მშრომელთა ღირსი მასების აქტიურად დარაზმვა.

დღეს, პრინციპულად ახალი ნინაბრსით შეივსო კალენდარული საწეს-ჩვეულებო დღესასწაულები, რომლებიც სათავეს იღებენ ჩვენი ქვეყნის ხალხების ისტორიულ წარსულში და მასში პარამონიულადაა შერწყმული თანამედროვეობა და ტრადიციები. მაგალითად, ისევე, როგორც ყველა ერისათვის, ქრისტიანი ერისათვის უძველესი ღრობიდან მიმდინარეობს წინაბრძოლა ხსოვნის ტრადიციის, მათ. ხსოვნის აღნიშვნის რიტუალი. ჩვენს რესპუბლიკაში 1963 წლიდან ოფიციალურად დაწესდა „ხსოვნის დღე“, რომელიც აბრძოლის თვეში აღნიშნება. ვი სიამოვნებით მიიღო საზოგადოების ღირსი ფუნქციონირება. ახლებ

შეიძლება ითქვას გამარჯვების დღის წესახებ. ალბათ არ შეეძლებოდა, თუ ვიტყვი, რომ დღესასწაულების სიაში საბატო ადგილს დაცვავენ სპეც. კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის 1988 წლის მარტში მიღებული დადგენილება „ძველის ნეკროპოლის დღის“ დაწესების შესახებ, რომელიც მარტის ბოლო შაბათ-კვირას აღინიშნება.

სამწუხაროდ, საბჭოთა ხელისუფლების ბირველ წლებში და შემდეგაც ე.წ. „უძრავობის პერიოდში“, ჩვენ ბევრი რამ დაგვიმია, რამაც ხელი შეუწყო თვითონიციბატის, შემოქმედების, უანსადი აზრის ერთგვარი შენელების პროცესს. დღეს კი ვარდაქმნისა და საჯაროობის პირობები შესაძლებლობას იძლევა სხვა თვალთ შეხედვით ტრადიციებს, რომლებიც თავის დროზე უსამართლოდ უარყვავიდა.

მწამებელივანი ცვლილებები ხდება საოჯახო ტრადიციებში. ოციანობის პრაქტიკულად ვერ შეხვდებით ოჯახს, განსაკუთრებით ახალგაზრდას, რომელიც ცხოვრობდა საზოგადოებისაგან მოწყვეტით, ძველი ტრადიციებით. ოჯახში აბსოლუტი წეს-ჩვეულებების დანერგვის პროცესი მიმდინარეობს გაცილებით ნელა, ვიდრე შრომით კოლექტივებში ან სოციალურ ერთობებში.

დღესასწაულები, რიტუალები და წეს-ჩვეულებები თავისთავად არ ყალიბდებიან. მათი მომზადება ხდება მთელი რიგი ფაქტორების: მოცემული რეგიონის კულტურული განვითარების სპეციფიკის, ტრადიციის, მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის, ფინანსური, სამეურნეო, შემოქმედებითი საშუალებებისა და სხვათა გათვალისწინებით. თვით დონისძიება კი ნაპოვად წარმოაჩენს მისი მომწყობებისა და შემსრულებლების იდეურ-პოლიტიკურ სიმწიფეს, ორგანიზატორულ ნიჭს, მხატვრულ გემოვნებასა და სამეცნიერებლო ოსტატობას.

მეორე კომპონენტი - გასართობი სათანადო პროგრამების მომზადება გაცილებით რთულია, მან უნდა უზრუნველყოს მსურველებს უნაღლო რა აქტიური ჩაბმა სათანადო სიტუაციებში (კოლექტიური: ცეკვა, სიმღერა, სხვადასხვა გასართობი თამაში და სხვა). ცხადია, წინასწარი რეპტიციების ჩატარება შეუძლებელია, ამიტომ დონისძიებებს ორგანიზატორებმა უნდა შექმნან პირობები მომზადებელი ადგილობრის თამაშში (სხვადასხვა მიწვეულებანი).

მასაბმელად, ამ ორი კომპონენტის შეერთების შედეგად - ერთი მხრივ, მეორე მხრივ საზოგადოების აქტიური მონაწილეობით პროგრამაში ნაბიჯად განიკვეთება მასობრივი ღონისძიების სახე და უკვე შეიძლება სათანადო დასკვნების გაკეთება იმის შესახებ, თუ რამდენად გაამართლა თავისი დანიშნულება მოცემულმა ღონისძიებამ.

სამწუხაროდ, ჩვენი რესპუბლიკის უმრავლეს რაიონებში, მასობრივი დღესასწაულებისა და ტელეტელევიზიული სანახაობების ჩატარებისას, ხშირად უგულებელყოფილია მეორე კომპონენტი. აქცენტი მიდინად გადატანილია აზრობრივ დატვირთვაზე, რომელშიც მთავარი ადგილი უფირავს ემოციურ-სანახაობრივ მხარეს. ეს, რომ ასეა, ამის საილუსტრაციოდ გვინდა მოვიყვანოთ რამდენიმე მაგალითი, რესპუბლიკის ზოგიერთ ქალაქში და რაიონში სახალხო დღესასწაულის ჩატარების პრაქტიკიდან.

როგორც ვიხილავთ, სახალხო დღესასწაულები შაბათ-კვირას და სხვა უძველეს დღეებში ტარდება. ამიტომ მისი ორგანიზატორების ამოცანაა მაქსიმალურად და მიზნობრივად გამოიყენონ, უმრავლეს შემთხვევაში, მრავალდასიანი აუდიტორია. ორგანიზაცია გაუყვამონ მათთვის სხვადასხვა სახის გართობისა და დასვენების ღონისძიებათა კომპლექსს, იმ ანგარიშით, რომ დღესასწაულის ოფიციალური ნაწილის (რომელიც დაახლოებით 4-5 საათისათვის მთავრდება) დამატარების შემდეგ მოეწესოს სახალხო სეირნობები, კინოფილმების ჩვენება, თანხრომები რა სხვა, ერთი სიტყვით, დღესასწაულისათვის განწყობილ ხალხს საშუალება უნდა ჰქონდეს, რომ გვიან დამემდეგ აქტიურად გააგრძელოს და დაისვენოს.

სამტრედიის რაიონის, დიდ ხუბიანში ყოველწლიურად იმართება ცნობილი ბუბლიციტის, საზოგადო მოღვაწის ნიკო ნიკოლაძის დღე, რომელშიც, გარდა ამ რაიონის მშრომელებისა, მონაწილეობენ მეზობელი რაიონებიდან, აგრეთვე დედაქალაქიდან ჩამოსული სტუმრები, ნიკო ნიკოლაძის ახლობლები და მისი ბიოგრაფიის თაყვანისმცემლები. ასეთ ყოველთვის და ასეთ იყო 1987 წლის ანტიმემბერშიც მონაწილე „ნიკოლაძე“. ერთი შეხედვით ღონისძიების ორგანიზატორებს: ადგილობრივ პარტიულ, კომკავშირულ ხელმძღვანელებს, კულტურის განყოფილებას, ნ. ნიკოლაძის სახ. მუზეუმის კოლექტივს ყველაფერი გაუთვალისწინებიათ: დღის 10 საათიდან ზეიმის მონაწილენი ინტერესით ეყრდნობიან ნ. ნიკოლაძის ცხოვრებისა

და მოღვაწეობის ამსახველ ექსპოზიციას, სახელდახელოდ მოწყობილ « ხალიჩაზე იმართება ქართული ჭიდაობა, მიმდინარეობს შეჯიბრება ჰადრაკში, რაიონის სამხატვრო სკოლის აღსაზრდელები ხატავენ მუსკუმის წინაობისა და შემოგარენის ბეიზაეებს, უკრავს სასულე ორკესტრი, ყველაზე პატარებისათვის მუშაობს ეიფო სალონი, სადაც უჩვენებენ მულტიფილმებს. ზემის მონაწილეებს სთავაზობენ საკონცერტო წაწარმს, უაღკოპილო და გამაგრილებელ სასმელებს.

ღონისძიების ოფიციალურ ნაწილს, საზეიმო სპოზმას, რომელიც შედგენა ნ. ნიკოლაძის ცხოვრებასა და მოღვაწეობას, ღვეთში ერთი საათი და ოცდაათი წუთი, და ყველაფერი ერთად დამთავრდა ღვის თხილმეტი საათისათვის

ღობა, ღონისძიება კარგად ჩატარდა, ყველაფერმა კარგად ჩაიარა, არაერთარი გაუგებრობა, არავითარი ჩაეარდნა ... კმაყოფილი არიან ღონისძიების ორგანიზატორები, რომ ბოლოსდაბოლოს ყველაფერი დაარულდა და ხვალღან დაიწყება ქველდებრივი სამუშაო დღე. მაგრამ ... რა ქნას იმ ასეულობით დაათხულობი ადამიანებმა, რომლებიც განეწყო ზემისა და ოქტიური დასვენებისათვის, ხოლო 15 საათისათვის ერთბაშად შექნდა, ვინაიდან მას იღარ ელის კარგად დაწყებული საზეიმო, ამიდღებული განწყობილების ვაგრძელება, რაც ღონისძიების ორგანიზატორებმა ვერ გაითვალისწინეს, თუმცა რაიონში ამის შესაძლებლობები ვაარჩიათ, თვით სოფელში, მუზეუმის შემოგარენი შესანიშნავით სახალხო სკირნობისათვის, იქვე ნ. ნიკოლაძის სახელობის სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკუმში, სადაც შეიძლება მრავალი სამართლი შეჯიბრების, სხვადასხვა მხარული კოლექტივების, თუნდაც ტექნიკუმის აგრიმხატვრული კოლექტივების გამოსვლები და სხვა, შემდეგ ქ. სამტრედიის კულტურისა და დასვენების პარკი, რომელსაც ამოუწურავი შესაძლებლობები ვაარჩია, მისი მხატვრული ატიმოქმედი კოლექტივებისა თუ სხვათა სახით, კარგადაა ცნობილი არამარტო სამტრედიისში, არამედ მის ფარგლებს ვარტყა; ერთი სიტყვით, ღონისძიების ორგანიზატორებმა, რომელთაც დადებითად გადაწყვიტეს მასობრივი ღონისძიების პირველი ტაბი - ემოციურ-სანაწარმოებრივი მხარე, მხედველობიდან ვამორჩად მთავარი - მასობრივი ვართობის ნაწილი.

აღნიშნული სენი, მტ-ნაკლ-ბად, დამახასიათებელია თითქმის ყველა

რეგიონისათვის, ყველა მასობრივი დღესასწაულისათვის, რაც ასე პოპულარულ
დ წინსძიებას უკვედრქუ ჯრად აკლებს თავიანისმცემლებს, მაცურებელს უზუალო
მონაწილეებს. უფრო მეტიც : ზოგიერთ რაიონში ანალოგიურ ღონისძიებებზე და-
უნიტურესებლობის გამო ხალხის მოზიდვა ძნელდება

სამყოველთაოდ ცნობილია ხალხის ფართო მასების სიმჭატია ძველი ქართუ-
ლი ხალხური თეატრალიზებული სანახაობებისადმი; მაგალითად : „ ზურიკაობა “
და „ ყვენოზა “ ეს დღესასწაულები გამობატავს უბრალო, მშრომელთა ხალხის
ბრუნდს შინაური და გარეშე შრატვერლების წინააღმდეგ და მათზე გამარჯვე-
ბით გამაყვეული სიხარულის საზეიმო აღნიშვნაა. ამწუხაროჯ ასეთი დღესასწა-
ულები ძაღზე ცოტაა შემორწინილი და თუ კი სადმე ტარდება, ისე დამახინჯე-
ბულად, ისე სტიკიურად მიმდინარეობს, რომ საერთო არაფერი აქვს ტრადიციულ
ლორწასთან. ამის ნათელი ილუსტრაცია იყო 1988 წლის თებერვალში ახმციის რ-ის
ს. მატანში გამართული სანახაობა „ ყვენოზა “, რომელს სანახავეად (და არა
მასში მონაწილეობის მ-სადებად) რაიონისა და მეზობელი სოფლების დაახლო-
ებით 5-6 ათასმა კაცმა მიიყარა თავი. ეს ტრადიციული დღესასწაული, რომელიც
უზობელი დამყრობების განდევნას, მათი ხელმძღვანელის „ ყვენის “ დამეი-
რებით გამაყვეული სიხარულის ზეიშია, რომელსაც აჯრე თან სადგება სხვადას-
ხვა სპორტული შეჯობრება, ხალხური თამაშობები და მთელი კვირა გრძელ-
დებოდა, დღეს სულ 2-3 საათის განმავლობაში მთერდება და მის სანახავეად
მოსული ათასობით ადამიანი კვლავ ვერ პოულობს სულიერ საზრდოს, ვერ ისეე-
ნებს, ვერ ერთობა და შემდეგი დღესასწაულისადმი, ცხადია, დადებითად ვერ
განეწყობა. აქვე შეიძლება ამ მრავალწუხოვანი აულიტორიის მიზნობრივად
გამოყენება, მით შემეტეს, რომ ამ დღესასწაულს ტრადიციულად თან ახლავს აღ-
კოპილური სასმელებას მიღება და რომ გაუგებრობები თავიდან ავიცილოთ, აუცი-
ლებელია ადგილობრივმა კულტსაგანმანათლებლო დაწესებულს ებმა პარტიული, სა-
ბჭოთა და კონკავნირული ორგანოების დახმარებით მათთვის შექმნან გართობისა
და დასვენების ყველა პირობა. საჭიროა გამდიდრდეს თვით დღესასწაულის ში-
ნაარსი, შეიცვაოს მისი რატარების ღორმა. მჭიდროდ დაუყვავნიროთ იგი თა-
ნამედროვეობას. დღეს, ისე როგორც არასდროს, დაუნდობელი ბრძოლა უნდა ვა-
მოუღებოდეთ კარგიერწმს, შექრთამეობას, მიუროკრატისმს, ნარკომანიას და

ჩვენს საზოგადოებისათვის მიღებულ სხვა მანკიერებებს. დღევანდელი სწორედ მათივე წარმოდგენილი, ამიტომ სატირა სწორედ მათი მისამართით უნდა წარიმართოს, სწორედ ისინი უნდა „გაეძვეოთ“ და მათთან ერთად, ვამხილო ყველა ის მოვლენა, რომელიც ატყობს საზოგადოების წინსვლას, ხელს უშლის მწრომელ ადამიანს შეხვედრებებისა და მრწამსის ჩამოყალიბებას. ყოველივე ზემოცემულის განხორციელებას უნდა ვმსახურებოდეს მასობრივი ღონისძიება.

საბჭოთა ადგილობრივა კულტურულ-საგანმანათლებლო დაწესებულებებმა უნდა შეისწავლონ მოსახლეობის ინტერესები, წინადადებები და ყოველი ღონისძიება მონაზღონ მათი სურვილების გათვალისწინებით. ამ სიქმეში მათ სათაყნალო დახმარებას გაუწევს საქართველოს სსრ კულტურის სამინისტროს ხალხური შემოქმედებისა და კულტურულ-საგანმანათლებლო მუშაობის რესპუბლიკური სამეცნიერო მეთოდური ცენტრი. ეს, რომ აუცილებელი და საჭიროა, ამასი წაიღოდ დერწმუნდათ რესპუბლიკის რამდენიმე რაიონის მოსახლეობის შერჩევით გამოკითხვის დროს, რომელიც უნდა პროცენტზეც კი ვერ უპასუხა დადებითად კითხვაზე - „რა იცით თქვენი რაიონის სახალხო დღესასწაულის შესახებ და როგორია თქვენი აზრი?“ ეს მაშინ, როცა ბევრ რაიონსა და ქალაქში დღესასწაულის სახელწოდება და შენაარსი, ჩვენი აზრით, კარგადაა გააზრებული. მავალითაქ ქაღი-ათურაში, სადაც გამოკითხვა მოეწყო, 1983 წლიდან კოვედ „ტომბერში აღინიშნება სახალხო დღესასწაული - „კვალი ნათელი“, რომელიც ეძღვნება საშობოლის კეთილდღეობისათვის თავდადებულ ადამიანებს, ამ ბატონს-მიაგებენ ხოლმე სახელგანთან თანამემამულეებს, აჯიღებენ ჩმისა და შრომის გმირებს, ეწყობა გამოდენები, სსორტული შეჯიბრებები, მსატერული თეიმოქმედი კოვეტიკეების კონცერტები; ამ დღეს ქალაქში იხსნება ვაჟრობისა და საყოყაბოერებო მომსახურეობის კულტურული და სოციალური დანიშნულებების ახალი ობიექტები; ზეიმობენ ა აღ მოსახლეობას, ორჩვენ ქალაქის საბატოი მოქალაქეებს. ერთი სიტყვით ყველაღორი ისე, როგორც უნდა იყოს, მავრამ... სწორედ ეს „მავრამი“ ხალხს დორთ მასებმისათვის სასურველი - სახალხო სეირნობანი, გარობისა და დასვენების კომპლექსური დანიშნობანი, რაც უკვეგან საჭიროა და თიქმის არსად არ არის. ერთი სიტყვით, მატრო დონისძიების ორგანიზატორები კი არა, მთელი ქა-

დაქი, მთელი მოსახლეობა უნდა ემზადებოდეს და განეწყოს დღესასწაულისადვის, უნდა გაითავისოს აგი. ასეთი მაგალითების მოუვანა უსასრულოდ შეიძლება, რომელიც უბი დასკვნამდე მიგვიყვანს. საჭიროა ნეიტრალის დამოკიდებულება ყველა მასობრივი ღონისძიებების მომზადებისა და ჩატარებისადმი, გარდაქმნის დღემდე არსებული პრაქტიკა, უპირველესად უცვლისა, უნდა გაეთვალისწინოთ მშრომელთა მოთხოვნები, სურვილები, წინადადებები.

ქ. ზესტაურში, 1987 წლის სექტემბერში გამართულ ამიერკავკასიის რესპუბლიკების მოყვარულთა შეხვედრების ზეიშნი სახელწოდებით - „მეგობრობის ჩირაღდანი“ მონაწილეებს კარგად ახსოვთ მისი გახსნისა და დახურვის ცერემონიალიც რომელიც სამეცნიერო-მეთოდური ცენტრის ახალგაზრდა რეცისორებმა მოამზადეს. ღონისძიება სახალხო დღესასწაულით - „სულიკო -87“-ით დაიწყო, რომელშიც ჩართული იყო მხარაძის რაიონის მოსწავლეთა მისაღობა - „ბერიკები ვიყავით სანახაობაზე!“ მისი შინაარსიდან გამომდინარე, მიუხედავად კოკისპირული წვიმისა, ათასობით ადამიანი მოვიდა და სიამოვნებით მიიღო მონაწილეობა. დასასრულს ქადაქის ცენტრალურ მოედანზე გაიმართა კარნავალი, რომელშიც პრაქტიკულად თითქმის ყველა დამსწრემ მიიღო მონაწილეობა, ასეთი უემთხვევები იწვიით ჩვენ კი სწორედ ეს გეგირდება.

მასობრივი ღონისძიების წარმატების უზრუნველსაყოფად წინასწარ უნდა შეიქმნას საორგანიზაციო წესები; მასში გაერთიანებული წევრებმა (სხვადასხვა ჯგუფებმა) უნდა უზრუნველყონ ღონისძიების მომზადებისა და ჩატარების ყველა პირობა.

1. სასცენარო ჯგუფი - არჩევს მხატვრულ და დოკუმენტურ მასალებს, განსაზღვრავს მომავალი ღონისძიების მთავარ მოქმედ გმირებს.
2. დამდგმელი რეცისორული ჯგუფი - უზრუნველყონ მხატვრული კოლექტივებისა და ცალკეული გამოსვლების მომზადებას, ყველა მასობრივი რეცისორის სრულყოფილ დამუშავებას და პროგრამის შეყვანას.
3. ტექნიკურ ჯგუფი - წესრიგში მოუყავს ყველა საჭირო ტექნიკური საშუალება, მუსიკალური ინსტრუმენტები, მიკროფონები, რადიოყვანძი და ა.შ.
4. ინფორმაციის ყველი - ამზადებს აუდიოებს, პლაკატებს.

უზრუნველყოს მსურველებს მისაღწეობითა და სიმღერის ტექსტებით. ინფორმაციას აკეთებს ღონისძიების მზადების მიმდინარეობის შესახებ.

ბ. მხატვარ-გამღორწელებად ჯგუფი -- თემატიკის მიხედვით, აფორმებს ტერაქორიას, აწესრიგებს თვალსაჩინო სააუდიო საშუალებებს.

გ. სამეურნეო ჯგუფი -- მონაწილეებს უზრუნველყოფს კვებით, ტრანსპორტით, სამედიცინო მომსახურებით და დასვენებით.

იმის ჯგუფი, რომ ჩამოთვლილი სამუშაო ჯგუფებისათვის ხალხის ძეგნა ღონისძიების ჩატარების წინ-აზრდას დაგვირგვინებს, უნდა რაიონის კულტურის განყოფილებებთან ან კულტურის სახლებთან უნდა არსებობდეს მასობრივი ღონისძიებების მოსამზადებელი კომისია ან სამხატვრო რაზმი, რომ ორ-ღმერთ უნდა გაერთიანდეს კულტურის სახლის, ბიბლიოთეკის, სამუსიკო და სამხატვრო სკოლებთან, მუსიკალურ-ქორეოგრაფიული საზოგადოების, რედაქციის, სახელმწიფო ან სახალხო თეატრის წარმომადგენლები და სხვა. მათ ყოველთვის გაუწიეს მეთაურ და ბაქტეაჟულ დახმარებას რესპუბლიკური სამეცნიერო-მეთოდური ცენტრის მასობრივი დღესასწაულებისა და ეტრადიზმბული სასახლების განყოფილება.

სახალხო დღესასწაულების გარდა, მასობრივი ღონისძიება უნდა მოზადელს ანალოგიური წესით, მათ შორის სახალხო სერენადანი, საახალწლო და თემატური კარნევალები, საიბილყო საღამოები, ქუჩებისა და ეზოების ზეიმები. ე.ი. ყველა ის ღონისძიება, რომელიც დიდი ცის ქვეშ უნდა ჩატარდეს და ატარებს მასობრივ ხასიათს დაკავებული ტერიტორიისა და მასში მონაწილეობა რაოდენობის მიხედვით.

ვაჟმარადღობად მიგვაჩნია ღონისძიების დღეს სასახლურ და იმპორტული წარმოების დეფიციტური სასურსათო და სამწვეწველო საკონდიტორი ეტრადობა. თუ ამის საშუალება არსებობს, ბაზრობები უნდა გაიმართოს წინა დღებში, ხოლო დღესასწაულის დღეს ორგანიზაცია უნდა გავუკეთოს ადგილობრივი ნაწარმის (ხის, კერამიკის და ა.შ.) თვითნაწილად მხატვრების, ხალხური ოსტატების ნამუშევრები და სუვენირების გამოყენება-გამოფენას. მასში მათგან უნდა შედგებოდეს ღონისძიების მონაწილეობა უზრუნველყოფას საკონდიტრო ნაწარმით, მინერალური და ბილის წყლებით, უაღკოშო და გამაგრილებელი სასმელებით.

ამ მიზანით უნდა გამოვიტრადიციო არსებობს ზღვრიდან რაიონის სახალხო

ყოველი წლის ივლისში იმართება სახალხო დღესასწაული „ დედის დღე “. ესაა მისი შინაარსი, რომელიც მრავალშვილიან და სასახლო შვილების აღმზრდელი დედების პატივგებაა ? აქ დღესასწაულის დღეს ორგანიზაციას უკეთებენ დედების ნახელავის (ბავშვთა ჩასაცმელის, საკონდიტრო ნაწარმის და სხვათა) გამოღწევა-გაყიდვას, რომლის შემოსავალიც მშვილობის ფონდში ირიცხება.

ყველაფერი ეს, ერთობლივად, განსაზღვრავს მასობრივი ღონისძიებების ორგანიზაციასა და მეთოდისადმი წარდგენილი მოთხოვნების ხასიათს, რომლის გათვალისწინების შემდეგ, ფიქრობთ, მიღწეული იქნება ის შედეგი, რომელსაც მიზნად ვისახავთ. წინააღმდეგ შემთხვევაში, მის მიზარდ შესუსტდება ხალხის ინტერესი, გადაიქცევა ფორმალბად, ხოლო საბოლოო შედეგად კი მივიღებთ - წარუმატებლობას.

რესპუბლიკის კულტურულ-საგანმანათლებლო დაწესებულებები აქტიურად არიან ჩაბმული ადგილებზე ახალი ტრადიციებისა და წეს-დღესწესების დამკვიდრების უმნიშვნელოვანეს პროცესში. დღეს ძნელია დასახელო რაიონი, სასოფლო საბჭო, მათში შემავალი კულტურულ-საგანმანათლებლო დაწესებულებები, რომლებიც ამ მიმართულებით არ ეწევიან გარკვეულ მიზანმიმართულ მუშაობას. თითქმის ყველა ღონისძიების, ან მწრომე და სხვადასხვა შეკრებების დაწყების წინ ადგილობრივი პარტიული, საბჭოთა, პროფკავშირული და კომკავშირული ორგანიზაციების წარმომადგენლების მიერ სრულდება ცერემონიული „ კოლმეურნედ “ და „ მუშად “ კურთხევისა, საზეიმოდ გადასცემენ შრომის წიგნაკს, პირველ ხელფასს. ამავდროს ასეთი შეკრებები ყოველთვის გამოიყენება მოწინავეთა შრომითი მარტვებლების დემონსტრირებისათვის, რაც უდიდესი პოლიტიკური აქციაა მშრომელთა, ჭან-საკურებით ახალგაზრდობის აღზრდის ეფექტური საშუალება.

იმის გამო, რომ ფორმალბად რესპუბლიკის ყველა ქალაქსა და რაიონში (მით უმეტეს სოფლად) არა კეთილმოწყობილი რიტუალების სახლები ან სასახლეები, ახალი ტრადიციების და სამოქალაქო ზნეს-ჩვეულებების საზეიმო ცერემონიული ხშირ შემთხვევაში იმართება კულტურულ-საგანმანათლებლო დაწესებულებებში. იანაც ყოველ სამოქალაქო რიტუალს - ქორწინება იქნება ეს თუ „ ნათლობა “ და ა.შ. თან ახლავს მხატვრული პროგრამა.

საქ. მკვლევარ კ. მარქსის
სტ. ხან. მუშაობა
ბ. ბაგრატიონის

უნდა აქვან მოცემული რეგიონის ხალხური თვითმოქმედების კოლექტივებმა.

მუშაობენ რა ახალი წეს-ჩვეულებებისა და ტრადიციების დამკვიდრებისათვის, კულტურულ-საგანმანათლებლო დაწესებულებებში აქტიურად უღვანან მხარნი ადგილობრივ პარტიულ, საბჭოთა და კომკავშირულ ორგანიზაციებს ლოთბისა და ადკაოლოგიის, ნარკომანიის, მცურთამეობის, ხალხმრავალი ქორწილების, ქედვების, სხვადასხვა რელიგიური ღონისძიებების წინააღმდეგ ბრძოლაში და მათ ხშირად უპირისპირდებიან საბჭოთა რიტუალებს და მასობრივ ღონისძიებებს. ადგილებზე აგრიზმატორული მრევლებს, სხვა თვითმოქმედ კოლექტივებს თავიანთ რეპერტუარში შეაქვთ ჩვენი ცხოვრების წესისათვის მიუღებელი ადგილობრივი რიტუები, კიბხევენ და უარყოფენ საშესჯაროზე ვამოაქვთ ისინი.

ღიახ ! ტრადიციებისა და წეს-ჩვეულებების შემქმნელი თვითონ ხალხია, ისინი მათ პქმნიდნენ საწმობლოს მტრების, ყოველგვარი მრავალელების, ბუნებრივი დაბრკოლებების წინააღმდეგ ბრძოლის პერიოდში.

რევოლუციამდე ჩვენს ქვეყანაში ტრადიციები და წეს-ჩვეულებები ძირითადად კლასობრივ ხასიათს ატარებდნენ. ოქტომბრის რევოლუციის შემდეგ კი რამოსაღიბება დაიწყო მუშათა კლასისა და კომმუნურე გლეხობის ახალმა შრომიამა ტრადიციებმა, რომლებიც შეტად რთულ ვითარებაში მიმდინარეობდა.

ცხადია, ზემოთქმული ისე არ უნდა გაევიკით, რომ თანამედროვე ეტაპზე ტრადიციებმა და წეს-ჩვეულებებმა ფუკარგა ეროვნული სახე და ნიშნები, პირიქით, იმ საერო სახელმწიფოებთან ერთად ნათლად გამოიკვეთა ეროვნული ხასიათები, ამ ბრძოლისათვის ხელის შეწყობა და მისი კიდევ უფრო განვითარება ყველა ჩვენთაგანის ვალია; მით უმეტეს იმათი, ვინც თავისი საქმიანობით ტრადიციებისა და წეს-ჩვეულებების შესწავლას, პრობაგანდასა და დანერგვას - ემსახურება.

საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტია ყრველთვის, ყოველ ეტაპზე სათანადო შეფასებას აძლევდა ტრადიციებისა და წეს-ჩვეულებების არსს, ყოველთვის გზადიობდა ღონისძიებებს ეროვნული პოლიტიკის პრინციპებიდან. „მედეველობიდან არ უნდა გამოგვრქეს ამა თუ იმ პრობლემის ეროვნული ასპექტების განსაკუთრებული დელიკატურობა, ხალხური ტრადიციები ადამიანის ცხოვრების წესში, ფიქლოლოგიასა და ქსევაში, ყოველივე ამის გულდასმით უნდა ვივლილსწინებდე“ - აღნიშნა.

საკუბ ცენტრალური კომიტეტის 1987 წლის იანვრის პლენუმზე.

პარტიის მიერ საკითხისადმი ასეთი მიდგომა იძლევა, როგორც ცალკეული
ერთეული, ასევე საერთო - ეროვნული ტრადიციებისა და წეს-ჩვეულებების შემდგომ
განვითარების მყარ საფუძველს და ქმნის ნაყოფიერ ნიადაგს მისი სრულყოფისათ-
ვის.

ყველა მასობრივი ღონისძიების, ტრადიციის, წეს-ჩვეულებების ძირითადი
ნიშნებია მათი მემკვიდრეობითობა, ქმედითობა და გამძლეობის უნარი. ამასი არა-
ერთხელ დაერწმუნებულადაც საბჭოთა ქვეყნის მრავალრიცხოვანი ხალხის მიერ სხვა-
დასხვა ეტაპებზე განვლილი ცხოვრების ვხიან. პარტიის ბრძნული მოღვაწეობის შე-
დეგად, ყოველგვარ ღრის გაუძღო საბჭოეთის ხალხთა ჰუმანურიზაციას, მათმა მემკვიდრე-
ობამ, ურთიერთდახმარების გრძნობამ. ასე იყო ყოველთვის და ასეა დღესაც. ყველას
გვახსოვს ტაშკენტის მიწისძვრის, ჩერნობილის ატომური ელექტრო სადგურ-
ის დაზიანების, ხოლო გასულ წელს ჩვენს რესპუბლიკაში სტიქიის შედეგად დაზი-
ანებული რაიონების მოსახლეობისადმი გაწვდილი დახმარების ხელს ჩვენი დიადი
სამშობლოს ყოველი კუბი. დან, ზედი, რომელსაც არ შეიძლება არ ერწმუნო, ამ ენას
და სიხარულით არ აგავს ეს, სწორედ ასეთი ტრადიციის, ასეთი წეს-ჩვეულების გამოც-
დენის, დამკვიდრების და პროპაგანდის ამოცანა. აგას დღეს თითოეული კულტურულ-
საგანმანათლებლო დაწესებულების წინაშე.

ეფექტობით, აღნიშნული რეკომენდაციები რამდენადმე შეუწყობს ხელს მასობ-
რივი ღონისძიებების მომზადებითა და ჩატარებით დაინტერესებულ პირებს, ხოლო
შემდგენელი სიამოვნებით მიიღებს ყოველ საქმიან შენიშვნას, წინადადებას და
სურვილს.

მასობრივი ღონისძიებების, ახალი საბჭოური წეს-ჩვეულებებისა და სა-
მოქალაქო რიტუალების მომზადებასა და ჩატარებაში დაინტერესებულ პირებს
ღიჯ დახმარებას ვაუწევს ახალ წეს-ჩვეულებებისა და რიტუალების პროპა-
განდისა და დანერგვის რესპუბლიკური კომისიის ნიერ მომზადებული რეკომენ-
დაციები *

1. „ რეკომენდაციები სახალხო დღესასწაულების მომზადებისა და ჩატარე-
ბის შესახებ“, გამოცემა „ საბჭოთა საქართველო“, თბილისი, 1984 წ.
2. „ რეკომენდაციები წაოცსავეებისა და ახლობლების ხსოვნის დღის მომზა-
დება - ჩატარების შესახებ“, გამოცემა „ საბჭოთა საქართველო“,
თბილისი, 1984 წ.
3. „ რეკომენდაციები საბჭოთა მოქალაქეებისათვის ბასპორტის საზეიმოდ
გადაცემის წეს-ჩვეულების შესახებ“, გამოცემა „ საბჭოთა საქართველო“
თბილისი, 1984 წ.
4. „ რეკომენდაციები სოციალისტურ შევიბრებაში გამარჯვებულებისადმი
მიძღვნილი ზემის მომზადებისა და ჩატარების შესახებ“, გამოცემა
„ საბჭოთა საქართველო“, თბილისი, 1984 წ.
5. „ რეკომენდაციები საბჭოთა არმიის რიგებში საზეიმოდ გაცილების
შესახებ“, გამოცემა „ საბჭოთა საქართველო“, თბილისი, 1984 წ.
6. შ. ნოზაძე, „ ზემის დღეებში“, გამოცემა „ საბჭოთა საქართველო“,
თბილისი, 1986 წ.

აღნიშნული მასალების გაცნობა (ქართულ და რუსულ ენებზე)
შეიძლება ბარტიის საქალაქო და რაიონული განყოფილებების ბოლიტგანათ-
ლების კაბინეტებში, აგრეთვე ცენტრალურ, საქალაქო, რაიონულ ბიბლიოთე-
კებში.

Методика подготовки и проведения
массовых мероприятий
/на грузинском языке/

შემდგენელი ე. კინკიშვილი

რედაქტორი თ. ვაბელია

კორექტორი ზ. ქვბურია

რედაქციური გ. წულუკიანი, ვ. კახელი

ხელმოწერილია დასაბეჭდად 1.1.XX988, ობერატული ბეჭდვის
სტამბა, ვაჟა-ფშაველას გამზ. 104, ტირაჟი 500, უფასო.

№ 09429

შემცველი 1875

2/36/62

F63-686

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ԳՐԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ
ՍԵՆՏՐԱԼԻ